

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 500/2014-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Machajom, Radlinského 47, Dolný Kubín, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 po právoplatnosti nálezU Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom

pod sp. zn. 3 C 285/2008 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004 porušené bolo.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 331,12 € (slovom tristotridsaťjeden eur a dvanásť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Petra Machaja, Radlinského 47, Dolný Kubín.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 500/2014-6 zo 6. augusta 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004.

Predsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 945/14 doručeným ústavnému súdu 11. novembra 2014, v ktorom uviedla:

„Po oboznámení sa so spisom tunajšieho súdu 3C/285/2008 som zistila, že návrh na ochranu osobnosti bol dňa 7.10.1998 podaný na Okresný súd Dolný Kubín, na ktorom sa viedol pôvodne pod spisovou značkou 7C/1876/1998.

Rozpis procesných úkonov:

- dňa 22.10.1998 zaslaná výzva odporcom , aby sa vyjadrili k návrhu*
- dňa 22.10.1998 zaslanie výzvy navrhovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol uhradený 30.10.1998*
- pojednávanie vytýčené na deň 20.5.1999 - súd pojednávanie odročil za účelom predloženia dokladov*
- vytýčenie pojednávania na deň 2.12.1999, pojednávanie odročené z dôvodu vznesenej námietky zaujatosti zo strany navrhovateľa a jeho právneho zástupcu a spis bol predložený Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o vznesenej námietke; z KS sa spis vrátil dňa 12.4.2000, pričom sudca [REDAKOVANÉ] bol vylúčený z prejednávania a rozhodnutia veci*
- vytýčený termín pojednávania na deň 27.2.2004 - súd pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu predvolania svedkov*
- vytýčený termín pojednávania na deň 28.10.2005 - pojednávanie odročené na neurčito za účelom zistenia stavu správneho konania*
- vytýčený termín pojednávania na deň 7.4.2006 - súd návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietla*
- na pojednávaní dňa 7.4.2006 bol vo veci vyhlásený rozsudok, proti ktorému bolo podané odvolanie navrhovateľom a spis bol predložený Krajskému súdu v Žiline*
- odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu, vec vrátil na ďalšie konanie uznesením zo dňa 4.10.2007.*

V súvislosti s prechodom súdnictva na novozriadený Okresný súd Námestovo zák. č. 511/2007 Z.z. bola predmetná vec odovzdaná na vybavenie Okresnému súdu Námestovo,

kde bola pridelená zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ] a veci bola pridelená nová spisová značka 3C/285/2008.

Po odchode zákonnej sudkyne na materskú dovolenku bol spis pridelený do senátu 2C [REDAKOVANÉ]. Následne po personálnom posilnení súdu bol vec pridelená do senátu 6C sudkyňi [REDAKOVANÉ] a po návrate zákonnej sudkyne z materskej dovolenky, bol spis vrátený [REDAKOVANÉ]. Po ďalšom personálnom posilnení súdu bola vec dňa 19.1.2011 výnimkou prevedená do senátu 9C [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v súlade s Dodatkom č. 1 K Rozvrhu práce Okresného súdu Námestovo na rok 2011.

V konaní prebiehajúcim na Okresnom súde Námestovo boli vykonané nasledovné úkony:

- dňa 8.12.2008 vyžiadané spisy z Okresného súdu Dolný Kubín
- dňa 22.1.2013 súd uznesením č.k. 3C/285/2008-220 konanie voči žalovanému 2/ zastavil a vo vzťahu k žalovanému 2/ rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.
- dňa 22.1.2013 bol určený termín pojednávania na deň 20.3.2013, ktoré bolo odročené na termín 26.4.2013, za účelom doloženia dokladov zo strany žalovaného a ich doručenie žalobcovi a predvolania PZ žalovaného
- 22.3.2013 boli doklady zo strany žalovaného doručené súdu a dňa 25.3.2013 zaslané žalobcovi
- dňa 24.4.2013 bol zrušený termín pojednávania z dôvodu potreby rozhodnutia o návrhu na rozšírenie okruhu účastníkov konania a o zmene návrhu(návrhy boli doručené súdu dňa 5.4.2013)
- uznesením zo dňa 9.9.2013 súd pripustil, aby do konania vstúpili na strane žalovaných ďalší účastníci, v časti uloženia povinnosti bolo konanie zastavené a vo zvyšnej časti bola pripustená zmena návrhu
- dňa 9.9.2013 bol určený termín pojednávania na deň 18.9.2013, ktoré bolo odročené z dôvodu ospravedlnenia sa žalovaných a ich právneho zástupcu. Pojednávanie bolo odročené na termín 23.10.2013

- pojednávanie dňa 23.10.2013 bolo odročené na termín 27.11.2013 za účelom výsluchu účastníkov konania

- pojednávanie dňa 27.11.2013 bolo odročené na termín 15.1.2014 za účelom zabezpečenia spisov Okresného súdu Dolný Kubín sp.zn. 5C/786/98 a 5C/2105/98

- dňa 10.1.2014 bol zrušený termín pojednávania a bol určený nový termín pojednávania na deň 31.1.2014

- dňa 27.1.2014 bol zrušený termín pojednávania z dôvodu žiadosti právneho zástupcu žalobcu z dôvodu jeho pobytu mimo územia SR a bol nariadený nový termín pojednávania na deň 28.2.2014

- po vykonaní dôkazov bolo pojednávanie odročené na termín 21.3.2014 za účelom vyhlásenia rozsudku

- na pojednávaní dňa 21.3.2014 nebol vyhlásený rozsudok, nakoľko bolo rozhodnuté, že súd bude pokračovať v konaní výsluchom žalobcov a pojednávanie bolo odročené na termín 10.4.2014

- pojednávanie po vykonaní dôkazov bolo odročené na termín 2.5.2014 za účelom vyhlásenia rozsudku

- na pojednávaní dňa 2.5.2014 bol vyhlásený rozsudok, ktorým súd v časti žalobcu v 21 rade žalobe vyhovel a v časti žaloby žalobcu v 1/ rade zamietol

- po podaní odvolania žalovaným v 2/ rade bol spis dňa 15.7.2014 predložený Krajskému súdu v Žiline

Ku konaniu vedenému na Okresnom súde v Dolnom Kubíne nie som oprávnená sa vyjadriť. Po zriadení Okresného súdu Námestovo, prešlo na tento súd veľké množstvo vecí, ktoré neboli ku dňu vzniku súdu vybavené. Vo väčšine prípadov to boli veci už reštančné, v ktorých konanie začalo napríklad v roku 1997 (aj v tomto prípade konanie začalo v roku 1998), teda išlo o vec, v ktorej sa na odovzdávajúcom súde konalo 9 rokov. Z dôvodu personálneho poddimenzovania súdu nebolo možné v každej veci priebežné konať a postupne sa veci pridelovali sudcom, ktorí boli postupne na súd pridelení. Vo veci, z uvedených dôvodov, začala konať sudkyňa v roku 2013, ktorá aj rozhodla. Okrem týchto skutočností na dĺžku konania malo vplyv aj správanie sa účastníkov konania, ktorí žiadali odročiť pojednávanie, predkladali procesné návrhy, o ktorých bolo potrebné rozhodnúť a až

po právoplatnosti rozhodnutí pokračovať v konaní. Konania na ochranu osobnosti sú vo všeobecnosti konaniami skutkovo zložitými, náročnými na dokazovanie, čo je aj v tomto prípade jedným z dôvodov, ktorý podstatným spôsobom ovplyvnil dĺžku konania.

Oznamujem, že súhlasím s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 3 C 285/2008 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov..., ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K

vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci (predmetom je ochrana osobnosti), ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie možno považovať po vecnej stránke za zložitejšie (žalobný petit bol viackrát menený, menil sa okruh účastníkov konania). Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať len na vrub faktickej náročnosti prerokováanej veci. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a nie je právne zložitá.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných prieťahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania podstatne neprispeli okolnosti na strane sťažovateľa.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004 a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania 10 rokov a 8 mesiacov, z toho na okresnom súde 8 rokov a 8 mesiacov po právoplatnosti už uvedeného nálezu ústavného súdu, je už samo osebe neprimerané.

Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že 7. apríla 2006 Okresný súd Dolný Kubín rozhodol rozsudkom sp. zn. 7 C 1876/98, ktorým súd návrh navrhovateľa zamietol v celom rozsahu. Dňa 4. októbra 2007 Krajský súd v Žiline zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dňa 2. mája 2014 okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 3 C 285/2008-572.

Ústavný súd zistil aj obdobie nečinnosti okresného súdu. Zo spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd v období od 7. februára 2008 do 22. januára 2013 urobil iba jeden úkon (vyžiadal dva spisy od Okresného súdu Dolný Kubín). Ústavný súd poukazuje na to, že aj samotná dĺžka predmetného konania na okresnom súde po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004 je neprimeraná. Ústavný súd zdôrazňuje, že časť konania sa vykonávala na Okresnom súde Dolný Kubín a po reorganizácii okresných súdov na Okresnom súde Námestovo, čo však neospravedľňuje vzniknuté prieťahy v konaní.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Keďže všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02), a jeho

neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania, ústavný súd preto nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu, že vo veci samej konal a dĺžka konania je spôsobená objektívnymi dôvodmi.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 3 C 285/2008 po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004, došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd síce zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004, avšak neprikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, z dôvodu, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 3 C 285/2008-572 z 2. mája 2014 a v súčasnosti sa vec nachádza na odvolacom súde (Krajský súd v Žiline).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo

alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004, berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci a najmä skutočnosť, že ide o opakované prieťahy, považoval priznanie sumy 3 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa trovy konania vyčíslil sumou 331,12 €, a to za dva úkony právnej služby vrátane dane z pridanej hodnoty (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť, stanovisko k vyjadreniu okresného súdu).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Právny zástupca je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu predstavuje sumu 331,12 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014